Från hembygdsarbetet

Almunge Hembygdsgille

Almunge Hembygdsgille har sin verksamhet vid Torslund, ca 1 km från Almunge kyrka. På fastigheten finns bl.a. allmogemuseum, traktorgarage med ett stort antal gamla traktorer, smedja, vävstuga, boulebanor och ett litet kapell där det varje år hålls friluftsgudstjänst i samband med Torslundsdagen.

Byggnaden som vi kallar "Slottet" har fått nytt verandagolv, sågat av gammeltallar (gåva för ett antal år sedan). Även nya stolpar och räcke, utformade efter en gammal bild, har tillverkats.

Sedvanliga aktiviteter som Valborgsmässofirande och Torslundsdagen har genomförts med stor publik. En studiecirkel i vävning har genomförts i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Vävdamerna har visat och sålt sina alster på olika marknader och behållningen har oavkortat tillfallit Gillet.

Smedstorpsstugan har hyrts ut till dopsamkväm, vattengymnastikavslutning och andra aktiviteter. En kväll berättade Ulf Berggren om sin farfars väg till Uppland, med utgångspunkt från släktforskning.

Torslund utnyttjas bl.a. vid skolavslutningar, av PRO, SPF och lokala föreningar. I år har det varit final i UNT-cupen och Lännasprinten i orientering med deltagare mellan 8 och 80 år. Annika Billstam vann damtävlingen och fransmannen Thierry Gueorgion herrtävlingen.

Almunge Hembygdsgille har haft 408 medlemmar under året och den 57:e årgången av tidningen Almunge Allehanda trycktes i 500 ex. Den distribueras till Gillets medlemmar både när och fjärran och säljs även i ortens lokala affärer.

Anita Hedin, sekreterare

Altuna hembygdsförening

Föreningen inledde året med ett årsmöte den 24 februari som lockade ett 20-tal medlemmar.

Den 23 mars lockades åtta flanörer ut i den mörka vinterkvällen för att vandra till Västerbo. Efteråt fikades det lite i Hembygdsgårdens varma vrå.

Vårstädningen i och omkring Hembygdsgården genomfördes den 25 april. Alla

Nationaldagen firades traditionsenligt. Trögds Spelmanslag stod för underhållningen. Foto Yngve Alväger.

hårt arbetande bjöds därefter på lite förtäring.

Flosta ås besöktes den 18 maj i ett försök att få höra göken i ottan. Det är dock lite oklart om göken gav sig till känna.

Lördag den 25 maj firandes Trefaldighetsafton med att "dricka hälsa" vid Sörängens källa och efterföljande samkväm i Hembygdsgården. På söndagen anordnades ett Öppet Hus i Hembygdsgården och i Skolmuseet. En stor kakbuffé stod uppdukad för de fikasugna.

Nationaldagen firades traditionsenligt med fanvakt ur Hemvärnet och underhållning av Trögds Spelmanslag. Det var god uppslutning och vackert väder.

Årets midsommarfirande arrangerades av Drävle, Flosta, Ådalen, Björsbo, Fastbo byalag. Det var dans kring den majade stången, lotterier, tipspromenad, trolleri och servering.

Den 11 augusti ordnade Fjärdhundraland en rebusrunda där ett av stoppen var i Hembygdsgården. Vi fick därmed tillfället att visa upp vårt arv till dem som kom för att lösa vår rebus.

Korngrynskaka med fläsk och lingon som serverades på Trivselkvällen den 18 augusti kanske inte låg så högt på listan över sockenbornas favoritmat. Men de som kom tyckte i alla fall att det smakade gott...

Höstvandringen den 22 september lockade, trots att regnet hängde i luften, ett 20-tal vandrare och en hund. Vandringen gick från Sävasta till Pinan, där medtagen fika förbrukades. Därefter fortsatte vandringen en liten bit mot Kålsta och sen tillbaka till Sävasta genom skogen.

Spökhistorierna i stearinljusets sken vid "Kura skymning" lockade knappa 20 personer. Den ena spökhistorien var kusligare än den andra.

Programåret avlutades i oktober med Pysselkväll och Höststädning. Under pysselkvällen band deltagarna kransar och åt våfflor och på höststädningen gjordes det lite fint inför vintern.

I övrigt så har valda medlemmar deltagit vid Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds årsstämma och Vintertinget.

Hembygdsgården och Skolmuseet har haft flera studiebesök, ett flertal släktträffar och ett födelsedagskalas. En gudstjänst genomfördes vid Hembygdsgården på midsommardagen.

Sammantaget kan man säga att det varit ett aktivt år, att det har gått bra och att många duktiga föreningsmedlemmar har ställt upp och jobbat.

Roine Kreivi, sekreterare

Björklinge hembygdsförening

Årsstämman den 24 mars inledde som vanligt verksamhetsåret 2013 och samlade ett 60-tal deltagare.

Ordförande Johan Gabriel Borgenstierna talade i sitt inledningsord om olika personers uppfattning om vad hembygd innebär. Efter parentation för avlidna medlemmar, delades priser ut till vinnarna i hembygdsföreningens årliga teckningstävling för elever i Björklinge skola. Årets uppgift handlade om ort- och gårdsnamn. Gås-Andersbygdens spelmanslag bjöd på musik och efter årsmötesförhandlingar följt av kaffe och smörgås, föreläste Birger Eriksson om radiomannen Gösta Knutsson.

På Valborgsmässoafton höll vår ordförande vårtal vid brasan och kyrkokören sjöng.

Städdag i museum och stall hölls den 7 maj.

Kyrkstigsvandringen mellan Kättsbo och Lagmansbo har på senare år samlat allt färre deltagare och lades därför ner detta år. Stigen hålls däremot röjd och vandringsbar.

Nationaldagen som firas tillsammans med andra föreningar på orten startade traditionsenligt med samling kring flaggstången vid nuvarande pastorsexpeditionen, tidigare prästgården. Efter flagghissning, diktläsning, och kvartettsång tågade alla efter fanborgen till kyrkan under Upplandssången. Högtidstalet hölls av kyrkoherde Mats Thurfjell. Spelmansmusik, körsång och kvartettsång inramade programmet.

Björklingedagen 9 juni inleddes med gudstjänst i församlingshemmet. Kyrkokör och spelmanslag medverkade. Efter kyrkkaffet berättade Kristina Berglund om soldattorp. Museet och Stallet visade sina samlingar.

Höstträffen den 20 oktober samlade många kring kaffeborden som ville höra Örjan Englund sjunga, spela och berätta. Spelmanslaget inledde med musik.

Julmarknad hölls tillsammans med andra föreningar och grupper från orten på gården framför museet den 17 november. Nyheter för året var ponnyridning och knallar som hade olika varor till försäljning. Besökarna var fler än vanligt och många tog en tur i museet. Föreningens kaffeförsäljning slog nytt rekord och det var kö in till borden i Stallet.

Öppet hus hölls i museet påskdagen samt sista söndagen i juni, juli och augusti.

Ingrid Pettersson

Söndagskaféet vid Stabby prästgård är en populär träffpunkt.

Bondkyrko Hembygdsförening

Hembygdsföreningen, som äger och vårdar Stabby Prästgård, grundades år 1953 av Johanna Myrberg och har idag nästan 400 medlemmar. Med en historia som går tillbaka till 1500-talet är gården idag en centralt belägen och mycket uppskattad oas, där många boende i Luthagen och andra delar av staden gärna tillbringar en stund. Vuxna, barn och hundar är mycket förtjusta i söndagskaféet och ibland hälsar de vilda djuren på. De båda husen samt ett gammalt valv är populära att hyra för fester och konferenser av olika slag.

Under år 2013 arrangerades åtta programkvällar med olika inslag om bl.a. konst, litteratur och musik, ofta med upplandsk anknytning. I mars samlades medlemmar och bakade i den gamla stenugnen i Stabbygården. Brödet – efter upplandskt recept – serverades sedan i kaféet eller såldes. I maj promenerade intresserade medlemmar i området och lyssnade på fåglalåt under sakkunnig ledning. I september arrangerades den s.k. Stabbydagen, med kafé, loppis, föredrag m.m. Luciatåget, med elever från Tiundaskolan, var lika uppskattat som vanligt.

De gamla byggnaderna kräver mycket underhåll och det har, som alltid, skötts av föreningens medlemmar i löpande insatser och särskilda arbetsdagar. Husen har snyggats upp både ut- och invändigt, med färg och tapeter. Trädgården rensades och nya växter planterades.

Kommunens pågående arbete med en detaljplan för området gjorde att styrelsens företrädare hade många kontakter med Uppsalas politiker och tjänstemän, delvis gemensamt med Gröna Sköna Stabby. Föreningen arbetar hela tiden för att bevara så mycket som möjligt av den lantliga och kulturhistoriskt värdefulla miljön.

Kerstin E Wallin, sekreterare

Dannemora Hembygdsförening

Under 2013 har vi i Dannemora Hembygdsförening ställts inför eventuella förändringar vad beträffar bland annat

Vagns- och Brandmuseets lokaler i Herrgårdsstallet. Måste vi flytta ut eller lägga ner verksamheten? Kommer Lantbruksmuseet att påverkas av fastighetsägarens förändringar?

Mycket av vårt interna arbete i hembygdsföreningen under 2013 har handlat om dessa frågor och startat en viss framtidsplanering, om nu förändringarna realiseras. Ett exempel är att vi utökat tidigare felaktigt utsatt tomtyta vid Hembygdsgården med 2000 kvm till en kostnad av 50 000 kronor, för att göra det möjligt inför framtiden att bygga ut vårt befintliga museum. Vi har också förberett en eventuell förändring för vår lagerlada och tomt invid järnvägen.

Ett annat projekt på hembygdsgården blev att under Karl-Arne Gilles ledning rädda samlingarna och sjöboden från förfall. Dessutom kommer Karl-Arne att tillföra i bruket insamlat material från fisket och under våren starta en kurs i byggnad av den traditionella "ökstocken". Allt skall också dokumenteras.

Programpunkter under 2013 har varit: Vintermöte 27/2, Årsmöte 19/3, Kulturdag i Salsta 11/5, Nationaldagen/Gille-stämman 6/6, Lilla midsommarafton 20/6, Allsångskväll 18/7, Österbydagen 24/8, skolbesök av 80 elever 11 och 12/9, studiebesök av Upplandsmuseet och kulturchefen Östhammars kommun 8/10 samt julbasar 8/12. Dessutom har föreningen arrangerat kaffeservering under sommarens helger samt julbaket i bagarstugan under december.

Styrelsen

Frösåkers Hembygdsförening

Nationaldagsfirandet genomfördes med Stig Hedlund från Valö-Forsmarks hembygdsförening som talare. Han höll ett mycket tänkvärt och uppfordrande tal gällande vårt lands utveckling och värdet av föreningsarbetet för att föra människor samman. Vi hade tur med vädret och solen lyste när musikkåren med fanborgen i täten kom gående från torget. Musikkåren underhöll, kaffe serverades och evenemanget avslutades med vår fina nationalsång.

Hemvändardagen arrangerades den 28 juli. Temat för året var att visa upp de affärsskyltar föreningen har från butiker och verksamheter som förevarit i staden tidigare. Torbjörn Forsman talade och berättade om respektive skylt och den affärsinnehavare eller verksamhetsutförare som haft denna, många igenkännanden kom från dem som deltog i evenemanget. För underhållningen stod Lill-Bengt, vår fantastiska virtuos på dragspel.

Under sommaren har hembygdsgården under sex veckoslut, fredag till söndag, varit öppen, med möjlighet att fika och se föreningens samlingar. Målsättningen är att vi i framtiden skall kunna ha vår hembygdsgård än mer tillgänglig och att visning av samlingarna skall komma fler tillgodo.

En uppskattad verksamhet var Öppet hus-dagen den 7 september vid Värlingsö Marka Båtsmanstorp, rote 100 i Roslagens

Museet med gamla vattentornet i bakgrunden.

Norra Båtsmanskompani. För de åhörare som kom läste Lars Göran Berg ur en dokumentation som är produkten av vår studiecirkel. Historien kring båtsmän och vilka som bebott torpet beskrevs. Korv och kaffe serverades till allas stora glädje.

Studiecirkeln kring båtsmän och båtsmanstorpet i Marka hade 18 deltagare och många bidrog med kunnande och underlag. Resultatet finns publicerat i en skrift och tryckningen har sponsrats av Forsmarks Kraftgrupp. Kunskapen kring detta område har genom cirkelns arbete ökat påtagligt i vår förening.

En ny studiecirkel har startats med syfte att få våra samlingar bättre och mer lättsamt presenterbara. Vi har som målsättning att intervjua äldre människor med god

insikt i Östhammars historia, fotografera och dokumentera hus för hus med inventarier och för dessa skapa en pärm. Syftet är att detta material skall vara ett stöd för dem som skall guida och visa vad som finns på hembygdsgården.

Styrelsen

Föreningen Lilla Hagalunds Vänner

Lilla Hagalund är ett av Bålstas äldsta hus, uppfört omkring år 1865. För att bevara huset bildades Lilla Hagalunds Vänner 1993. Föreningen har under året haft aktiviteter vår och höst för att göra kommunens invånare och gäster uppmärksamma på det gamla huset.

Under 2013 har föreningen haft följande aktiviteter:

Under våren har två musikarrangemang ägt rum under namnet "På kvällskvisten med...". Först ut var kören Envisorna, och evenemanget besöktes av ca 75 personer. Vid det andra tillfället uppträdde sångerskan Harriet Säfström med dragspelare och då kom 40 personer för att lyssna och sjunga allsång. I augusti samlades 60 personer för att delta i den traditionella Ekumeniska gudstjänsten i Lilla Hagalunds trädgård. Höstens "På kvällskvisten" gästades av Håbo Spelmän, som underhöll 40 besökare i trädgården. Året avslutades i november med Julstämning i Lilla Hagalund, dit många besökare kom för att ta en paus, dricka kaffe eller varm saft och äta saffransbullar och pepparkakor.

Vid alla evenemang i stugan säljs kaffe, te, saft, bulle och kakor. Föreningen har också medverkat med lottförsäljning och information om Stugan vid ett flertal evenemang i kommunen, t.ex. Valborgsmässofirande på Gröna Dalen, Nationaldagen i Gamla Bålsta, Håbo Festdag samt höstmarknaden i Gamla Bålsta.

Eva Lidö, sekreterare

Gamla Upsala Hembygdsförening

Hembygdsföreningen i Gamla Uppsala har som vanligt genomfört fyra större öppna arrangemang. *Valborgsmässofirandet* genomfördes traditionsenligt vid kungshögarna, med tusentals besökare. Österledskyrkans scouter svarade för fackeltåg till kasen. Körer från Gamla Uppsala församling och Österledskyrkan stämde upp vårsånger. Hembygdsföreningens ordförande Camilla Lundin hälsade välkommen. Firandet avslutades som vanligt med ett pampigt fyrverkeri. *Nationaldagsfirandet* på Disagården inleddes med ett uppskattat tal av Ola Larsmo kring temat vad svenska flaggan har stått för i olika sammanhang och i skilda delar av världen. Dragspelsorkestern Uppdraget underhöll och Kulturföreningen

Fyrisgillet bjöd på dansuppvisning. I anslutning till firandet hölls en friluftsgudstjänst. I augusti ordnade vi *hembygdsdag* på Disagården med temat "Lokal marknad". Storbandet Daylight underhöll. I anslutning till hembygdsdagen hölls en ekumenisk friluftsgudstjänst. *Julmarknad* genomfördes traditionsenligt den andra advent i Kaplansgården. Där serverade vi kaffe med hembakat bröd. Det var marknadsförsäljning av bl.a. hantverksprodukter och matvaror och många lotterier.

Andra öppna arrangemang var en mycket uppskattad *julgransplundring* i januari med cirka 130 deltagare; i maj ordnades en *utflykt* till Ekeby by med utmärkt guidning av representanter för hembygdsföreningen i Vänge; i början av juni genomfördes för första gången en *Gamla Uppsaladag* i området kring kungshögarna och Disagården i ett samarrangemang mellan Upplandsmuseet/ Disagården, Gamla Uppsala museum, Gamla Uppsala församling och hembygdsföreningen; i samarbete med Disagården ordnades *slåtter* i slutet av juni, där man kunde delta i arbetet med att slå och hässja hö. *Årsmötet* i mars valde om Camilla Lundin till ordförande. Efter årsmötesförhandlingarna berättade Per Lundgren, Upplandsmuseet, under rubriken Gamla Uppsala by – bondbyn i skuggan av högarna.

Höstresan gick till Lövstabruk, där vi blev väl mottagna av Lövstabruks hembygdsförening. På föreningens *höstmöte* berättade Lena Beronius-Jörpeland, Riksantikvarieämbetet, om de senaste fynden vid de arkeologiska utgrävningarna med anledning av byggandet av den nya järnvägssträckningen genom Gamla Uppsala.

Styrelsen

Hagby hembygdsförening

Hembygdsföreningen i Hagby, strax väster om Uppsala, bildades 1986 och har allt sedan dess haft en livlig verksamhet som engagerat många i socknen.

Årets verksamhet inleddes sedvanligt med årsmötet 22 februari, och som vanligt ägde det rum i samband med att Hagby bygdegårdsförening höll sitt årsmöte. Kvällen avslutades med att de båda föreningarna besåg en super 8-film inspelad på Focksta gård på 1940-talet. Rolf och Henrik Brunnberg kommenterade.

Under våren arrangerades två visningar av Josef Janssons bilder med syfte att identifiera personer och miljöer. Skomakaren Josef Jansson från Hellby i grannsocknen Gryta hade ett stort teknikintresse och skaffade tidigt en kamera, med vilken han dokumenterade vardagsliv, högtider och personer i Hagby med omnejd mellan c:a 1920 och 1940. Hans dotter Nelly Karlsson har donerat glasplåtarna till Upplandsmuseet.

Den 28 maj genomfördes en välbesökt

kulturvandring på Filke gård med Dan Fagerlund från Upplandsmuseet som ciceron.

För 23:e året i rad firades midsommar på planen mellan kyrkan, bygdegården och museet. Över 300 människor kom, många av dem i lövade skrindor från socknens gårdar, och dansade runt stången, kastade pil, sköt prick med gevär eller roade sig på andra sätt.

Den 28 juli hölls sedvanlig friluftsgudstjänst, denna gång hos Sonja Löfqvist, vid den gamla handelsboden vid Hagbykorset.

Föreningens andra stora evenemang är Hagbydagen som ordnats sedan 1993 vid museet. Hagbydagen, som i år ägde rum söndagen den 11 augusti, har mer och mer kommit att bli en hemvändardag. Årets tema var, precis som förra året, "Från jord till bord" där vi visade de olika momenten från skörd av spannmål till bakning av bröd. De omkring 150 besökarna fick ta del av skörd med skära och lie, bindning av kärvar, tröskning med tröskverk, rensning med rensmaskin etc. Bygdegårdsföreningen ordnade loppmarknad. Inför Hagbydagen erhöll föreningen en flaggstång i gåva av familjen Öberg i Hagby, som restes utanför museet. I den vajar nu Hagby hembygdsförenings flagga, med föreningens emblem i gult mot en röd bakgrund.

Under dagen erhöll Lars-Gunnar Eriksson Sveriges hembygdsförbunds förtjänsttecken för sitt mångåriga engagemang i föreningen och för socknen.

Föreningen arbetar kontinuerligt med att sköta sitt museum med dess samlingar. Under året rödfärgades museet. Samlingarna har börjat gallras och föreningen har antagit en policy för mottagande av föremål.

Slutligen: boken *Hagby under 1900-talet*, som gavs ut strax före jul 2012 såldes nästan slut under året, vilket gläder föreningen mycket.

Göran Ulväng, ordförande

Huddunge hembygdsförening

Årets evenemang inleddes med sedvanligt sista-april firande med vårtal, kase och fyrverkeri, som skänkts av ortens företagare. Nationaldagen samlades vi runt flagga och fika.

Kvällen före midsommarafton klädde vi stång och band kransar, för att på midsommarafton dansa, leka, lyssna på musikunderhållning och trolleri, kasta pil och fiskdamm. Naturligtvis med kaffe, hembakt kaffebröd till det otroligt låga priset av 25 kronor. Skjuts med traktordragna skrindor från byarna ordnades av två av lantbrukarna. I juli anordnades medlemskvällar på fredagar – "pub" med vederbörliga utskänkningstillstånd och lite "musik-quiz". Första söndagen i augusti avhölls traditionsenligt Huddungedagen – som tidigare varit lite av hemvändardag: servering, musikunderhållning. Övrigt: surströmmingsknyt, julgröt runt Lucia.

Med LRF gjorde vi några byavandringar i de mindre byarna – även det en sommaraktivitet. Särskilt kunniga personer berättade medryckande om de olika platserna i respektive by. Mycket uppskattat!

Alla sommaraktiviteter hålls vid vår fina hembygdsgård, som är värd en egen berättelse. Övriga lokaler: kyrkans församlingshem, "gamla församlingssalen" som vi hyr av Skogsdungens förskola.

Hembygdsföreningen har också varit medarrangör för Musikkarusellen, som ordnas av stiftelsen Musik i Uppland – välkommet kulturarrangemang som återkommer.

Vår ambition är att erbjuda sociala och kulturella aktiviteter för Huddunges runt 500 invånare och ytterligare sommargäster. Föreningen har c:a 150 medlemmar – stadigt från år till år.

Styrelsen

Hökhuvuds Hembygdsförening

På årsmötet i mars valdes Christina From till ordförande, föreningens hittills yngsta.

Föreningen har i många år önskat besöka Centrum för byggnadsvård i Gysinge – byggnadsvårdarnas Mecca i södra Gästrikland. Eftersom de öppnar för säsongen först i maj flyttades den traditionella påskresan till Kristi himmelsfärdsdag. De röda byggnaderna från 1700- och 1800-talet är fyllda med byggnadsvårdsutställningar.

Kafé Ny'fiket ligger naturskönt på en udde ute i Dalälven alldeles intill Gysingeforsarna. Där åt vi lunch. Färden gick vidare till Nostalgimuseet i Strömsberg. På hemvägen stannade vi till på Ytterö strutsfarm. Det blev verkligen en innehållsrik dag!

Den uppskattade Hembygdsdagen för åk 3 från Hammarskolan i Gimo gick av stapeln i slutet av maj. Drygt tio medlemmar var engagerade i genomförandet.

Nationaldagen firades traditionsenligt med marsch från Skvallerbacken till klockstapelbacken, högtidstal, som i år hölls av Margareta Widén Berggren, spelmansmusik och en trivsam sång- och kaffestund i gröngräset.

Första helgen efter midsommar var det dags för Torer Hök 20 år. Torer Höks dag startades av ett gäng företagare i Hökhuvud för att på ett lättsamt sätt lyfta bygden och föra traditioner vidare. Med åren har Torer Hök blivit ett uppskattat inslag under sommaren med en gemenskap långt över generationsgränserna.

Firandet inleds varje år på fredagskvällen. I år kom över 200 personer för att se när kolmilan Agnes tändes och för att lyssna och sjunga med i allsången som leddes av Mattias Jansson, Stefan Larsson och Björn Carlsson.

Lördagens program bjöd på aktiviteter för alla åldrar. Speciellt för detta jubileumsår var shower av timmerhuggarsport och trollerier av kändisen Tobbe Trollkarl.

På kvällen supé vid ån med 170 superande gäster och musikunderhållning av Viktor Odeheim band från Alunda.

Sponsorer och de som på ett eller annat sätt hjälpt till på Torer Hök under 20 år träffades i Hökhuvuds bygdegård den 5 september. Anders Forsberg visade sina bilder, tagna på Torer Hök under årens lopp och hembygdsföreningen bjöd på förtäring.

Under sommaren och hösten slutfördes saneringen av Ånö båtsmanstorp, som drabbats av hussvamp. Anticimex har behandlat frilagda ytor och huset har dränerats runtom.

Föreningen ansökte hos Länsstyrelsen om medel för återuppbyggnaden ur fonden "Hus med historia".

Studiecirkeln Vår Hökhuvudresa startade under hösten med 12 deltagare. Vi läser Gerda von Friesens bok "Vår Hökhuvudresa" – en underbar reseskildring av "en minnesresa till födelsebygden i Hökhuvud" som tre systrar von Friesen gjorde i juni 1915. Med utgångspunkt från boken färdjupar vi oss i vår hembygd och livet i både Uppsala och Hökhuvud under 1840–1870-talen. Det är tänkt att studiecirkeln avslutas 2015 med att vi, 100 år efter systrarna von Friesen, gör om deras resa.

Hembygden – vår årliga tidning – hade skoltema med bl.a. foton och berättelser från förr.

Kerstin Svanfeldt Söderberg, sekreterare

Verandabygge vid Granhammars skola, Järlåsa.

Järlåsa hembygdsförening

Järlåsa hembygdsförening lade under 2013 stort fokus och kraft på att göra en stor upprustning av föreningens gamla kulturbyggnader som under de senaste åren kraftigt förfallit. Föreningen byggde med hjälp av skänkt virke och ideella arbetsinsatser från ett stort antal medlemmar upp den gamla nedrasade verandan vid Granhammars skola.

Hembygdsgården, Lövhagen, fick också en ordentlig översyn men där konstaterades att extern hjälp behövdes. Järlåsa hembygdsförening ansökte och beviljades bidrag av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund ur Stiftelsen Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond, för omläggning av taket på mangårdsbyggnaden. Vidare beviljades ett stort bidrag från Länsstyrelsen för totalrenovering av den gamla byggnaden från slutet av 1600- eller början av 1700-talet.

Läbystigen är en kultur- och vandringled på ca 3,5 km som löper i en slinga på båda sidor om Hågaån på cykel- och åkerväg, men bitvis även i skogsterräng.

Järlåsa hembygdsförening anordnade även en Hembygdsdag vid Granhammars skola, en tipspromenad vid Lövhagen samt arrangerade Järlåsas julmarknad.

Styrelsen

Läbyvads hembygdsförening

Årets händelse var *invigningen av Läbystigen* den 14 september i samband med dagen för *Byöppet*. Stigen är en kultur- och vandringsled på ca 3,5 km som löper i en slinga på båda sidor om Hågaån på cykel- och åkerväg, men bitvis även i skogsterräng. Vandringen ger en inblick i Läbys historia och pekar ut händelserika platser och intressanta minnesmärken. Under året har arbete pågått med att iordningställa stigen och ta fram material till en informationsfolder. Lennart Bernström invigde stigen och guidade runt. På vägen passerar man både kyrkan och Lantbruksmuseet. Museet var öppet för besökare, liksom hantverksförsälj-

ningen i lillstugan. Dagen avslutades med andakt i hembygdsgården.

Höstträff med hemvändardag anordnades den 26 oktober och för att följa upp Läbystigens historia och lära oss mer om våra runstenar var Marit Åhlén inbjuden att hålla föredrag om "Runstenar i vår närhet." *Lucia- och Julfester* står alltid på programmet och arrangerades på sedvanligt sätt.

Britta Fagerberg

Ramhälls Bygdegårds- och Hembygdsförening

Nedan nämns några viktiga händelser i Ramhälls Bygdegårds- och Hembygdsförening under 2013:

Föreningens medlemsblad "Ramhälls Nyheter" utkom med 2 nummer.

Vid bygdegården hölls bland annat firande av påsk, valborg, nationaldagen, midsommar och jul. Dessutom hölls friluftsgudstjänst, auktion, sommar- och julloppis, kakbuffé, vallonbruksvecka samt kulturvecka. Totalt antal besökare var 2 664.

Renoveringen efter en vattenskada 2011 slutfördes och i augusti hade vi nyinvigning av den färdigrenoverade bygdegården, nu med nytt funktionellt kök och nya toaletter. Renoveringen klarades bland annat med gåvor från medlemmar och stöd av ideella krafter, totalt 1 309 ideella arbetstimmar.

Föreningen skötte för femte året i rad, på kommunens uppdrag Rastsjöns badplats.

I syfte att stärka och vårda det gruvindustriella minnet kring Ramhälls gruvor beslutade styrelsen att göra Ramhälls gruvområde till ett attraktivt besöksmål. Föreningen sökte medel både hos Leader Upplandsbygd och via Föreningslyftet (SKB) i Östhammars kommun. Vi beviljades en Leadercheck på 50 000 kronor samt 20 000 kronor från Föreningslyftet. Pengarna kommer att användas till röjning och uppfräschning av gruvområdet samt skyltning.

På Länsbygderådet Hela Sverige ska leva – Uppsala läns höstmöte, utsågs föreningen till Årets lokala utvecklingsgrupp i Uppsala Län.

Antalet besök på föreningens hemsida på Internet, www.ramhall.se, var vid årets slut 27 767. Under året startade föreningen även en Facebooksida.

Årsvinsten blev 20 974 kronor, och antalet medlemmar var 106.

Styrelsen

Rasbokils hembygdsförening

År 2013 blev Rasbokils hembygdsförening 70 år, det firades ordentligt på hembygdsdagen i augusti, se nedan.

Även detta år startade med studiecirklar som leddes utav Maj-Lis Lundblad. En cirkel i släktforskning och en som kretsade

Rasbokils hembygdsförenings 70-årsjubileum firades vid hembygdsgården i Kölinge.

runt den nyutgivna boken "På den gamla goda tiden, en beskrivning av Rasbokil under 1800-talet", skriven av Ingvar Eriksson och Maj-Lis Lundblad.

I samband med årsmötet som hölls i mars, berättade ordförande Maj-Lis Lundblad lite historia om själva hembygdsgården och platsen där huset stod förut, vid Svängen i Kölinge, Rasbokil.

En solig dag i maj var det dags för byvandring, som leddes utav Maj-Lis Lundblad och hade cirka 20 deltagare. Vi rörde oss i omgivningen runt Edeby gård och där fann vi bl.a. husgrunder och en murstock efter gamla torp. Dagen avslutades med medhavd matsäck på familjen Hööks skogspub.

Nationaldagen den 6 juni firades vid bygdegården i Tibble tillsammans med Bygdegårdsföreningen och Rasbokils församling. Kyrkokören sjöng och det hölls tal. Silversmycke delades ut till barn födda 2012 i Rasbokil.

Midsommarafton firades tillsammans med Bygdegårdsföreningen vid hembygdsgården i Kölinge. Där var det dans kring stången, spelmän, pilkastning, chokladhjul och servering.

Den 4 augusti var det så dags att fira föreningens 70-årsjubileum. Det blev ett digert program under dagen, med många besökare. Dagen inleddes med friluftsgudstjänst. Anders Mikaelsson berättade sedan lite om hembygdsföreningens historia och Maj-Lis Lundblad delade därefter ut en förtjänstmedalj till styrelsemedlemmen Bengt Ahlström för hans engagemang och stora kunnande i äldre byggnadshantverk som han utövar i föreningen. Gamla veteranfordon med mopeder, traktorer och bilar hemmahörande i trakten fanns att beskåda. En stor konstutställning med olika motiv ifrån Rasbokil blev också mycket uppskattat. Yxkastning, musikunderhållning och servering var annat trevligt som man kunde roa sig med under dagen.

Den gamla ängsladan vid hembygdsgården har nu fått ett nytt spåntak, detta med hjälp av kunniga krafter ifrån bygden som hjälpts åt.

En surströmmingsfest på hösten för alla som engagerat sig i föreningen under året och lilljul vid advent avslutar året i Rasbokils hembygdsförening.

Styrelsen har sammanträtt vid sex tillfällen under året. Medlemsantalet var 182.

Lisa Sjöberg, sekreterare

Simtuna Hembygdsförening

Föreningen har cirka 160 medlemmar. Årsmöte samt elva styrelsemöten har hållits under året.

Här nedan nämns några arrangemang och aktiviteter i föreningen under året:
April: Filmvisning, en dokumentärfilm om människors liv på landsbygden och i bruksamhället.
Maj: Guidad tur med häst och vagn i Fjärdhundra samhälle samt tipspromenad och korvgrillning.
Juni: Sommarresa till Dalarna med besök på bland annat Carl Larsson-gården i Sundborn.
Juli: Loppmarknad vid Karleby Tingshus.
Augusti: Underhållning av Hemulernas frivilliga gatuorkester.
September: Kyrkoherde Anders Grape berättade om Vårfrukyrkans renovering.
Oktober: Höstmarknad vid Karleby tingshus.
November: Servering av gammaldags mat.
Under året har föreningen som deposition fått ett målat porträtt av häradshövding Björkenstam som under sin verksamma tid hållit många ting i Karleby Tingshus.

Monika Nordqvist, ordförande

Skogs-Tibble Fornminnes- och Hembygdsförening

Årsmöte hölls i Sockenstugan den 17 mars. Föredragshållare var Göran Ulväng. Han berättade om sin nya bok "Hagby socken under 1900-talet". Denna kunde även inköpas. Den 7 maj var det dags att vårstäda museets trädgård och utrymmen. Arbetet avslutades kl 18.00 med pubkväll.

Den 6 juni firades Nationaldagen i sedvanlig ordning med spelmansmusik av Järby spelmanslag, samling i kyrkan och gemytlig samvaro i Sockenstugan.

Midsommar firades den 21 juni med blomsterskjutsar på morgonen, procession och uppsättning av midsommarstången. Dans under ledning av Birgitta Fröhammar och diverse andra aktiviteter skedde i museets trädgård.

Så var det dags för sommarens olika evenemang. Temat i år var "Vård".

Den 7 juli hade vi Byggnadsvård. Museets framsida målades och fönstren sågs om. Fika och grillad korv serverades i bagarstugan.

Den 14 juli ordnades friluftsgudstjänst i museets trädgård med temat Själavård.

Den 21 juli var temat språkvård. Vi lyssnade till gamla bandupptagningar från 1950-talet. Ett rörande inslag var berättelsen om torparlivet i Skogs-Tibble.

Den 28 juli var det så dags för utflykt med traktorskrinda. Ett stort antal deltagare fick göra en tidsresa till 2300 f. Kr och träffa "Säljägarna vid Vrå". Här ligger tre av Skogs-Tibbles gropkeramiska boplatser. Vi var ju grannar med Åloppeborna på den tiden. Arkeolog Ewonne Ekmyr-Göransson berättade om deras liv.

Året avslutades den 22 oktober med höststädning och pubkväll.

Ewonne Ekmyr-Göransson

Sockenstugans Vänner i Funbo

Vårutflykten arrangerades den 4 maj med temat Fåglar. Denna något småkyliga lördagsmorgon samlades vi intill fågeltornet på Funbosjöns västra sida. Ornitolog Lars Gotborn berättade där för drygt 30 åhörare med stor inlevelse och gedigen kunskap om hur fågellivet förändrats under de senaste 40 åren, vilka arter som ökat och vilka som minskat i jordbrukslandskapen. Sammanlagt 27 fågelarter kunde ändå identifieras under utflykten. Naturligtvis smakade det gott ute i naturen med varm korv och kaffe.

Nationaldagsfirandet inleddes med spel av Funbos egna pianotalanger i åldrarna 6–14 år under ledning av Petra Fredriksson som avslutning på skolåret. Calle Åberg sköt traditionsenligt svensk lösen med sin kanon. Gösta Brundin höll ett träffsäkert nationaldagstal om pensionärslivets prövningar. Nationalsång och sommarpsalm sjöngs under ledning av Mia Oldeberg-Huusko. Musikunderhållning av Fem Felare. Funbos Jacke Sjödin kåserade och sjöng på sitt oefterhärmliga vis. De minsta kunde rida på shetlandsponny från Lagga ridskola. De små Uppsalaflickorna under ledning av Made Larsson visade att blandningen av gymnastik och lek gör alla glada.

Vid nationaldagsfirandet såldes pelargonsticklingar och Veronica Wägner gav råd om pelargoner.

Inne i Sockenstugan pågick utställningar av olika slag: Dave Wiggins med fågelfoton, Nina Wesslén med akvareller på barnviseteman och Karin Wahlstedt med tennbroderier.

Vid en gammal vagn utanför stugan stod Veronica Wägner och sålde pelargonsticklingar och gav värdefulla råd om pelargoner. Där ute fanns också Gösta Brundins konstnärliga bruksföremål i betong.

De ca 250 gästerna såg ut att ha njutit av underhållningen denna sköna eftermiddag och förstås också av utbudet av hamburgare och kaffe och bakelser. Hela tillställningen hölls ihop av ordförande Stig Gröning.

Höstutflykt till Edsbro vallonbruk ordnades den 31 augusti. En liten trogen skara intresserade medlemmar åkte dit för att bese det gamla vallonbruket med mas-

ugn och klensmedja samt hembygdsgården Åsavallen.Vid masugnen berättade guiden Susanne Breitholz om den historiska verksamheten.

En berättarafton med temat Vägar i Funbo arrangerades den 20 november, med cirka 30 deltagare. Lennart Heljefors, född och uppvuxen i Funbo, höll ett initierat föredrag om hur vägarna i Funbo socken förändrats i takt med samhällsutvecklingen.

Ännu en välbesökt julmarknad, full av julstämning, arrangerades av Inger Grönning den 7 december. Den lockade många lokala hantverkare att bjuda ut sina alster av alla möjliga slag till försäljning denna vackra men kalla eftermiddag. För underhållningen stod tomten Stig.

Styrelsen

Sparrsätra-Breds Hembygdsförening

Året på hembygdsgården började med årsmötet, där Lars Winroth, Modern Arkeologi, berättade om de arkeologiska undersökningar han gjort med avancerad utrustning på Årby gärde intill Sparrsätra kyrka. Syftet är att hitta var slaget vid Sparrsätra år 1247 utkämpades. Ingen framgång denna gång.

Året fortsatte med städdag och "Kom och lek – lekar från förr", bl.a. femkamp, övning i att gå på styltor, korvgrillning m.m. Därefter ordnade vi en utflykt till Tullundsberget. Det är traktens högsta punkt och förr en omtyckt skidbacke (på den tiden man klarade sig utan lift). Vi hade också en byggnadsvårdsdag med Alf och Eva Stenbacka som berättade om och praktiskt visade hur man renoverar gamla fönster. Framför allt har virket vuxit långsamt, varför hållbarheten blir oslagbar.

Därefter bjöd vi in till knytkalas med kräftor på hembygdsgården, en välbesökt och uppsluppen kväll. I september höll Kristina Berglund ett mycket spännande och intressant föredrag om soldaternas liv och villkor – Soldattorp i Uppland. Sven-Erik Vägermark kompletterade med Tillinge Hembygdsförenings välgjorda dokumentation av soldattorpen i Tillinge.

I oktober höll vi Vis-smedja med Ena-Vis AB för 29:e gången, kompletterad med Lars Sembe på nyckelharpa. Halloween ordnades för andra gången, barn och vuxna letade godis ute i mörkret i den mycket svårtillgängliga terrängen runt hembygdsgården. Efteråt serverades varm choklad och bullar framför brasan.

Två arrangemang gemensamma med Tillinge och Teda hembygdsföreningar var Kulturarvsdagen samt "När järnvägen kom", en fullmatad kväll om Stockholm – Westerås – Bergslagens Järnväg och Enköping – Heby – Runhällens Järnväg genom våra socknar.

Vi har träffats varje måndagskväll under sommarhalvåret och utfört löpande underhåll på byggnader och mark. De gamla

föremålen från Krokbo har märkts med inventarienummer och nästa steg skulle bli att arbeta med utställningslokalen. Då fick vi en ny gåva från bröderna Wallén i Torgesta av gamla snickeri- och murarverktyg, liksom köks- och textilföremål, spinnrock, vävstolsutrustning m.m. Vi hann bara fotografera av dem innan höstmörkret föll.

Föreningen hade vid slutet av året 220 medlemmar.

Styrelsen

Sydvästra Upplands kulturhistoriska förening

Styrelsen i Sydvästra Upplands kulturhistoriska förening har under året 2013 haft sju protokollförda sammanträden. Ordförande är Ivar Sandhill.

Som tema har föreningen besökt olika kyrkosamfund i Enköping. Under våren besöktes pingstkyrkans nya och imponerande lokaler, som omfattar kyrkorum, samlingssalar, hotell och restaurang. Ett mycket givande besök gjordes också under hösten i den livaktiga katolska kyrkan där fader Magnus Nyman berättade om verksamheten och besvarade frågor.

Årsmötet i maj var förlagt till Wiks slott.

Under hösten besöktes den arkeologiska utgrävningen på Pausparkeringen där bilden av en medeltida stad växer fram. Enköpings Museum hade under sommaren 2013 visat gamla och nya brudklänningar. I anslutning till detta höll Håkan Liby ett välbesökt föredrag om bröllopsseder förr i tiden i föreningens regi.

På höstlovet deltog medlemmar på museet med att lära barn sticka, virka och brodera.

Första advent firades på sedvanligt sätt med gammaldags julbord. Bordet stod uppdukat hela veckan och besöktes av ett flertal grupper och skolklasser, som där fick en bild av hur julen firades förr. Samtidigt visades en pepparkaksutställning och besöksantalet var rekordstort.

Totalt under året har cirka 500 personer deltagit i våra arrangemang.

Föreningens lönebidragsanställda har fått anställning på kommunen, vilket underlättar föreningens administration.

Birgitta Dolfie, sekreterare

Söderfors Hembygdsförening

Söderfors Hembygdsförening bildades år 1949 och har under alla år bedrivit ett aktivt kulturarbete i bruksorten Söderfors.

År 2013 har inte varit något undantag. Ett antal ideellt arbetande medlemmar ser till att allt fungerar på bästa sätt. Dit hör att våra traditioner Valborg, nationaldagen, midsommar och Öppet hus i december arrangeras på sedvanligt sätt och alltid får många besökare.

Vid årets Vallonbruksvecka i augusti firade föreningen "Anna Johanna-dagen" vid Enkhuset. En studiecirkel i bakning har också genomförts.

Två höjdpunkter blev besöket av Jarl Holmström den 14 juli vid Gammelgården där han berättade om nyckelharpor och inte minst om spelmannen Byss-Calle samt föreningens höstmöte den 13 oktober med medverkan av arbetarförfattaren Bernt-Olov Andersson från Sandviken.

Gunnar Thollander, ordförande

Teda Hembygdsförening

Teda hembygdsförening har lätt bagage. Vi har varken byggnader eller samlingar i vår ägo men har församlingshemmet i socknen som vår hemvist. Vår ambition är främst att erbjuda ett varierat program som både fördjupar kunskapen om vår bygd och ger vidare utblickar. Peter Wallström har berättat om sin medverkan i en FN-insats i Liberia och Berit Bergman om ett projekt i Tanzania för att ge utsatta barn möjligheter till skolgång.

I Teda har ett tidigare verkstadsföretag drivits i tre generationer. Nu har en fjärde generation tagit över och ändrat inriktning från teknik till design. En nystart som vi har gett uppmärksamhet och stött.

Vår sommarutflykt gick till Bryggholmen, en mälarö som är rik på natur- och kulturminnen men där verksamheten i dåvarande form var i kris. Den lösning som därefter skett ger goda förhoppningar.

Vi behåller traditionen att vid några tillfällen bjuda på god mat vilket skett genom knytkalas på våren samt matgille och julgröt på senhösten. Kunskapen om vår socken har fördjupats genom forskning vid Umeå Universitet om villkoren för tre kyrkoherdar i Teda under 1700-talet. Vi har medverkat med underlaget till denna uppsats.

Under året har vi utvecklat samarbetet med hembygds- och bygdegårdsföreningar i vår del av Enköpings kommun. Vi reser tillsammans med S:t Bartholomei Gille och medverkar i berättarkvällar i Mälbygården tillsammans med tre andra föreningar. Tillsammans kan vi utnyttja våra resurser bättre och bidra till ett mer livaktigt kulturliv i bygden.

Teda Hembygdsförening hade vid årsskiftet 157 medlemmar, vilket är en ökning med tre personer.

Bertil Larsson

Tierps sockens hembygdsförening

Under 2013 arrangerade hembygdsföreningen för första gången "Husbyborgdagen". Programmet för dagen var innehållsrikt. I strålande solsken och med blomsterprakten från örtagården i blickfånget kunde man i trädgården avnjuta kaffe med hem-

Jan-Helmer Gustavsson berättade om Tierps sockens historia på Husbyborgdagen.

bakt bröd och grillad korv från smedjan. En tipspromenad med frågor om socknens historia ledde besökarna runt på en promenad i Husbyborg. I Magasinet fanns Dagny Jansson med berättelser från bygden och man kunde där också passa på att titta på samlingarna som finns utställda på magasinets 3 våningar. I ruinens historiska miljö berättade Jan-Helmer Gustavsson, tidigare antikvarie på länsstyrelsen, om ruinen och Tierps sockens äldre historia. Han invigde därmed också de nya informationsskyltarna som länsstyrelsen satt upp i Eskesta, Frebro, runt Tierps kyrka och i Husbyborg. Dagen avslutades med en konsert i ruinen och när tonerna från "Andakten" av Eric Sahlström, stämningsfullt ljöd mellan ruinens stenväggar, kunde vi i hembygdsföreningen se tillbaka på en mycket lyckad premiärdag.

En annan av föreningens traditionella arrangemang under sommaren, är att bjuda på kyrkkaffe då helgmålsbön hålls i ruinen.

Ett 40-tal besökare kom till ruinen i Husbyborg denna augustikväll för att delta i helgmålsbönen.

Under sommaren har också renoveringen av hembygdsgården fortsatt. Med hjälp av bidrag från Tierps kommun, medel ur Temnerudsfonden och en stor ideell insats kunde delar av vår grindstuga panelas om och el- och plåtarbeten förbättras.

Hembygdsföreningen har under 2013 fått bidrag från länsstyrelsen till att upprätta en vård- och underhållsplan för hembygdsgården. I planen konstaterades bland annat att Grindstugan och magasinet har mycket stora kulturhistoriska värden. De ligger båda på ursprunglig plats, är mycket välbevarade och byggdes kring år 1800.

Föreningen har under året även haft en studiecirkel och gjort en utflykt till det gamla ängsvaktarbostället Mungavallen.

Anna Ahlin, vice ordförande

Tillinge hembygdsförening

Av de aktiviteter föreningen varit engagerad i 2013 vill vi särskilt lyfta fram följande tre:

Det engagemang som Marie Andersson lagt ner runt Tillinges soldattorp i form av forskning och flera föredragskvällar fick en värdig final när föreningen en vacker majkväll satte ut minnesskyltar på de soldatgravar som fortfarande finns kvar på Tillinge kyrkogård. En minnesrik kväll som kantades av historier som berättades, bland annat av ättlingar till några av de gamla soldaterna.

Mitt i högsommaren anordnades en byavandring i de gamla delarna av socknens tätort Hummelsta under ledning av Sven-Erik Vägermark. I dag är det en stillsam förort till Enköping, men för bara 40 år sedan var det centrum i Åsunda kommun. En kommun som befann sig i en snabb expansion men som i den sammanslagna storkommunen blev en liten idyllisk sovstad. Lite dramatik var det när orten blev centralort, det var flera kandidater på den tid det begav sig.

I november anordnades en kväll med järnvägstema tillsammans med Sparrsätra-Breds hembygdsförening. I våra socknar ändrade järnvägens tillkomst på mycket. Transporter blev lättare och etablering av postgång, industrier och handel knöts till järnvägen. Sten Stabo och Lars Torsner berättade och visade en mängd gamla och nya bilder kring järnvägens tillkomst och utveckling till dagens Mälarbana där inga tåg stannar i våra socknar längre. Den saligen insomnade Heby-Runhällsbanan fick vara med på ett hörn den också. Marie Andersson kompletterade med lite rallarskrönor. Dessutom bidrog flera av deltagarna med egna historier kopplade till järnvägen. En hembygdskväll med hög nördfaktor.

Sten Stabo, ordförande

X2000 vid Ullbrobäcken. Foto Sten Stabo.

Torstuna Hembygdsförening

Torstuna Hembygdsförening har ca 300 medlemmar och har en aktiv verksamhet under sommarhalvåret. Säsongen inleddes med lövräfsning och vårstädning på Härled. Årsmötet hölls den första måndagen i maj varvid ordförande Håkan Wall berättade om Erik-Jansarna som utvandrade till Amerika och grundade Bishop Hill.

En gökotta under ledning av Ulf Broberg ägde rum en kylig morgon i maj vid Hjälstaviken där vi observerade 40 olika fågelarter.

Nationaldagen firades traditionsenligt med Öppet Hus på Härled. Firandet inleddes med att flaggan hissades till flaggsignal på trumpet av Sture Eriksson. På programmet stod också tal av ordförande Håkan Wall och sång till gitarr av Lars Wall. Sedan smakade det bra med kaffe och smörgås och intresserade besökare kunde få en visning av gårdens byggnader och samlingar.

Nationaldagsfirande på Härled.

I början av juni samlades man till byvandring i Nibble och Tibble med guidning av familjerna Thorsmark och Eggefors som hade mycket att berätta om livet i byarna under gångna tider.

Midsommarfesten på Härled lockade både bygdens folk och mer långväga gäster till lekar och dans kring stången under uppskattad ledning av Stefan Löfgren. Man fick också njuta av folkdansuppvisning, underhållning och gofika. Festen arrangerades av byarna Källinge, Ekeby, Strömsta och Nydala.

Söndagen efter midsommar höll Fjärdhundra församling en friluftsgudstjänst vid Härledgården. Fjärdhundra Kyrkokör under ledning av Åsa Lansfors sjöng och hembygdsföreningen bjöd på kyrkkaffe.

"Sill och Potatis" är en trevlig tradition den första söndagen i juli. I år blev det publikrekord. Det vackra gårdstunet fylldes av gäster som avnjöt sill, färskpotatis och svagdricka samt en liten bakelse till kaffet. Det viktigaste var nog ändå samvaron, att få träffa gamla vänner som man kanske inte sett sedan förra sommaren.

En trivselkväll arrangerades tillsammans med LRF i slutet av juli. Anders Ottosson med familj stod för tillagning och servering av helstekt gris. Lars Wall underhöll med visor till gitarr.

Årets utflykt gick till Härkeberga kyrka och Kaplansgården

I augusti arrangerades på Härled en bakluckeloppis som blev mycket välbesökt.

Säsongen avslutades med en höstfest för alla som ställt upp med ideellt arbete på Härled.

Katarina Wall, sekreterare

Tvärnö Hembygdsförening

Föreningens aktiviteter under 2013 började med årsmötet i Tvärnö skola i maj där vi efter årsmötesförhandlingarna lyssnade till Gunnar Frisell som berättade om skärgårdstrafiken som körde med gods och passagerare mellan Stockholm och vår skärgård under 1855–1945. Han visade även sina egenhändigt målade och fina bilder av alla båtar.

I juni guidade Jan Olov Björklund oss runt i våra ängar för att uppleva den mest hotade och fridlysta fjärilsarten i Sverige – Mnemosynefjärilen. Vi fick lära oss mycket om de stora vita fjärilarna som fladdrade runt oss. Midsommardagen firade vi som vanligt med många gäster och medlemmar

Den mycket ovanliga och fridlysta Mnemosynefjärilen.

med musik, dans runt stången och överraskningar för barnen.

I juli styrde vi vår årliga utflyktsresa till Örskär som ligger norr om Gräsö. Fyrplatsen och drygt halva ön som är naturreservat förvaltas av Skärgårdsstiftelsen.

Eftersom vädret var fint i augusti firades årets gudstjänst utomhus i backen ner mot sjön på skolgården.

I mitten av september ordnade föreningen en berättarkväll i skolan. Vi serverade soppa och fick höra om skärgårdens historia i vardagslivet.

Föreningen arrangerade också en Höstmarknad tillsammans med Söderöslöjd med försäljning av lokala produkter och loppis.

Styrelsen

Ullfors-gruppen

Ullfors-gruppen har under verksamhetsåret haft stor aktivitet. Fem temakvällar i Smedsstugan har vi haft, i fotogenlamporna och stearinljusens sken. I april berättade Håkan Pettersson om Calle Jularbo. I maj fyllde Louise Jansson huset till brist-

ningsgränsen när hon berättade anekdoter från bygden och i september fick vi njuta av Nils-Olof Engbergs vackra naturbilder. Författarinnan Ann-Mari Wikander läste ur sin senaste bok i november och i december sjöngs det julsånger. Valborgsmässoaftonen firades på Hammarbacken med bland annat tal av kyrkoherde Kristin Elf. Nationaldagen i Mumblingsgårdens trädgård firades med högtidstal av Dagny Jansson samt spelmansmusik och manskörssång. Efter konserten i Tierps kyrka kvällen före midsommaraftonen samlades spelemän, sångare och publik i Mumblingsgården för att dricka kaffe och fortsätta att spela och sjunga.

Årets sommarresa gick till Wira Bruk och till Skansen. Naturligtvis besöktes Logen Brofästet som flyttats från Raklösen, 1 km från Ullfors till Skansen. Nostalgi för alla de som där bevistat både föredragskvällar och filmaftnar.

Under Ullforsdagen, sista lördagen i juli, bjöds för första gången på nystekta kolbullar. Strömsbergskolarna Lotta och Thomas berättade om kolningens mysterier. Staffan Nyman utsågs till årets hedersbruksare och fick åka ett ärevarv i Bruket med häst och vagn. Den gamla järnvågen som under våren renoverats av Ove Ivarsson återinvigdes med att dryga 1000 kg publik ställde sig på vågen. På söndagen kallade vällingklockan till ekumenisk gudstjänst.

Stort arbete har under året lagts ner på att dokumentera och fotografera Ullforsgruppens samlingar. Mumblingsgården har fått ett renoverat plåttak. En stor donation av Gunnar Jonasson, vars morfar arbetade på bruket i slutet på 1800-talet kommer att möjliggöra flera nödvändiga och efterlängtade renoveringar i Ullfors, bland annat ett rationellare kök i Mumblingsgården.

Ove Ivarsson väger in publik på Ullforsdagen på den nyrenoverade järnvågen.

Britt Pagard, ordförande

Vaksala Hembygdsförening

Vaksala Hembygdsförening har ett stort verksamhetsområde i östra delen av Uppsala, som består av en landsbygdsdel och stadsdelar såsom Årsta, Salabacke och Gränby. Landsbygdsdelen har ändrat karaktär genom nya vägsträckningar och tillkomst av nya bostadsområden som är under

byggnation eller planerade. I stadsdelarna planeras nya bostäder genom förtätning och byggnation på höjden. Förändringarna innebär både möjligheter och utmaningar för hembygdsföreningen.

Föreningen fortsatte under året sitt arbete med att digitalt registrera bruksföremål från socknen. Genom stöd från Oscar och Inez Ehns minnesfond har vi kunnat fortsätta bekämpningen av skadeinsekter. Arkiv- och museikommittén har även arbetat med att scanna föreningens bildmaterial. Omkring 3 000 bilder har hittills digitaliserats och en del visades vid en välbesökt berättarkväll i november på temat "Försvunna miljöer kring kyrkbyn, Gränby och från Årsta". Lennakatten och dess anhalter genom socknen var ytterligare ett tema vid sammankomsten.

Föreningen förfogar över den gamla skolan vid Vaksala kyrka som kallas Lilla skolan. Där hålls mindre sammankomster, även i den fina trädgården. Museet i Tiondeboden har haft öppet på fredagar under juni-augusti 2013. Medlemmar i föreningen har då visat samlingarna och svarat på alla frågor från intresserade besökare.

Under våren arbetade en studiecirkel på temat "Vaksala i litteraturen". Ett tiotal medlemmar har hjälpts åt att undersöka vad som skrivits om Vaksala, främst i skönlitteraturen. Flera kända författare såsom Selma Lagerlöf, August Strindberg, Kerstin Ekman, Sven Delblanc och Kjell Eriksson har alla nämnt Vaksala i något eller några av sina verk. Laurentius av Vaksala från 1200-talet samt Sigvard Cederroth, Ragnar Oldberg, Erik Ehn och Mattias Lönnebo är andra som bidragit med skildringar med anknytning till Vaksala socken.

I september gick runstensvandringen av stapeln. Anna-Stina von Schantz guidade och berättade initierat om runskrift, runstenar och deras historia. Vandringen samlade ett 20-tal deltagare.

Den 14 september var det dags för Kulturnatten i Uppsala. Vår förening medverkade vid Skrotcentralen med bland annat kanonsalut och drängprovarsten. Många var intresserade av att försöka lyfta stenen som väger åtskilliga kilon.

Föreningens årliga höstmiddag i oktober är en sammankomst som uppskattas av många medlemmar. Denna gång samlades 77 deltagare för att njuta av god mat och trevlig underhållning.

Anna-Gretha Eriksson, ordförande

Valö-Forsmarks Hembygdsförening

Underhåll av föreningens byggnader och samlingar har pågått kontinuerligt av de trogna medlemmar som har träffats varje tisdag och lördag för arbetsmöten på hembygdsgården. Upplandsmuseets kulturmiljöchef Per

Lundgren har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört en inventering av våra byggnader och gjort en byggnadsteknisk beskrivning och en vårdplan för samtliga hus. Detta kommer att vara till stort stöd vid framtida arbeten.

En permanent utställning om de nu nedlagda tio skolorna i Valö och Forsmarks socknar, med gamla skolmiljöer och klassfoton från många skolor, har öppnats under året. En mindre utställning om kvinnlig klädsel under 1700- och 1800-talen samt en Upplandsdräkt (ett nytillskott till föreningens klädkammare) har visats under sommaren.

De traditionsenliga arrangemangen på hembygdsgården, Vigelsboäng, har varit väl besökta och uppskattade av besökarna.

Den 4 augusti hölls den 53:e spelmansstämman, som föregås av friluftsgudstjänst. En av både spelmän och publik mycket uppskattad stämma som i år öppnades med en trumpetfanfar av Gunnar Svensson, Vigelsbo. Spelledare vid allspelet var riksspelman Henrik Eriksson, Uppsala.

Nr 61 av föreningens tidskrift "Bygden" har givits ut under året.

Föreningens hemsida har kontinuerligt uppdaterats med information om verksamheten.

Styrelsen

Samspel vid 2013 års spelmansstämma.

Viksta hembygdsförening och Viksta traktormuseum

Årsmöte hölls den 10 mars i Viksta bygdegård. Förutom mötesförhandlingar bjöd föreningen på kaffe med dopp. Därefter berättade Bernice Thufvesson om en intressant verksamhet under rubriken "Ett led i tillverkningen av Hyaluronsyra".

Den 27 januari besökte vi Upplandsmuseet med anledning av minnesutställningen om Eric Sahlström.

Den 2 juni gick ett antal medlemmar den gamla kyrkstigen, med början i Älby vid Hakens stuga, vidare genom skogen fram till kyrkan i Viksta där vi avslutade med gudstjänst.

Vikstadagen den 28 juli inleddes traditionsenligt i kyrkan med gudstjänst. Vår präst Birgitta Andersson, spelmän samt Eva Tjörnebo medverkade. Eva Lindström

avtackades från sin tjänst som kantor i församlingen i drygt 40 år. Festligheterna fortsatte på Tunet med förtäring, musik, lotterier, tipspromenad, demonstration av bandvävning samt utställning av vävalster från vävstugan. Årets Viksta-Lassestipendiat var Joel Bremer.

I augusti inbjöds till Blomstervandring i Uppsala stadsträdgård, under ledning av Vivianne Blomgren.

Viksta traktormuseum

Viksta traktormuseum har under året besökts av ett stort antal personer, främst under marknadsdagen och traktordagen men även grupper av olika storlek har besökt oss. Museet har haft öppet under helgerna vecka 26-35, i övrigt efter överenskommelse. Museets samlingar består nu av drygt 130 traktorer.

Viksta veteranmarknad hölls 25 april, den 19:de i ordningen. 2 562 st betalande bilar, 96 st motorcyklar och 282 st säljare besökte oss.

Traktordagen 29 juni anordnades traditionsenligt med ett stort antal traktorer och maskiner som demonstrationskördes. Förutom visning av gamla bilar ordnades andra aktiviteter som malning, agility och besök av Vanstas arbetshästar.

Traktormuseet har även deltagit i Skyttorpsdagen och Disagårdens traktordag.

Friluftsgudstjänst hölls på museet den 25 augusti.

Mangårdsbyggnaden har under året rustats upp. Det är främst kök och toaletter som renoverats. Sädesfickan i torken har rivits och golv har gjutits för att flera traktorer skall få plats. En hemsida är under uppbyggnad.

Det är ideellt arbete som möjliggör att denna verksamhet fungerar.

Styrelsen genom Ulla Dahl

Villberga hembygdsförening

Nationaldagen den 6 juni firades vid hembygdsgården Karlsro med avmarsch från Anna Linds Park, genom samhället, med marschmusik från orkestern Scendraget i täten. Tidigare på dagen var det marknad i Grillby och då öppnades en fotoutställning i Enabygdsarkivets lokaler, med bilder från Grillby samhälle och byarna Håra och Enhälga som är fotade under 1980-talet. Utställningen fanns tillgänglig under hela sommaren.

Midsommarfest för familjer anordnades vid hembygdsgården Karlsro med dans kring midsommarstången, lotterier, fiskdamm och kaffeservering och det var många besökare den dagen.

Friluftsgudstjänsten fick även detta år hållas inomhus på Hembygdsgården Karlsro pga regnväder.

På Grillbys traditionella julmarknad

hade Enabygdsarkivet öppet med fotoutställning, kaffeservering och lotterier.

Under året har Enabygdsarkivet haft många besökare som har letat i denna guldgruva, som innehåller en mängd information om Enköpings kommun och dess föreningar, tidningsurklipp ur lokalpressen under en lång tid, ett otal skrifter, böcker och publikationer från kommunen, lokaltidningar i original från drygt 100 år tillbaka samt tusentals foton, både framkallade och glasplåtar.

Gruppen som jobbar med att förvalta och vidareutveckla det historiska material som förvaras i arkivet, har även detta år funnits på plats under tisdagsförmiddagar.

Inger Egebrink, ordförande

Vänge hembygdsförening

Antalet medlemmar har varit 186 betalande, 10 ständiga och 5 hedersledamöter. Medlemsantalet har ökat med 47 sedan förra året. Styrelsen har sammanträtt sex gånger under året.

Årsmötet hölls den 14 april 2012. Cirka 35 personer kom och hörde Kristina Berglund berätta om soldater och soldattorp i Uppland.

Kaffeserveringen i Ekeby by har från den 5 maj till den 15 september traditionsenligt skötts av ett stort antal frivilliga på söndagar. Tillströmningen av gäster har varit större än tidigare år. De tre första söndagarna ordnade Lions välbesökt lopp- och hantverksmarknad i Karlssongården.

Skolklass 1A, 3A och 4B, Vänge skola, har skött kaffeserveringen tillsammans med föräldrar några söndagar i maj med extra många gäster. Två miljö- och hälsovårdsinspektörer har gjort inspektion och godkänt våra serveringsrutiner.

Den traditionella spelmansstämman ägde rum i Ekeby by den 26 maj. Cirka 25 spelmän medverkade under ledning av Eva Pettersson.

Midsommarfirandet i Ekeby genomfördes traditionsenligt med många besökare. Kvällen före deltog ett antal personer med att klä midsommarstången. En enklare förtäring erbjöds, sill och potatis och korv och glass till barnen.

Sommarprogrammet i övrigt innehöll visningar av byn och väderkvarnen samt friluftsgudstjänster den 26 maj och 28 juli och musik i sommarkväll den 31 juli, "Folkmusik utan gränser".

Mats Jansson ställde ut sin konst under två veckoslut 13–14 juli och 20–21 juli och Helena Lindstedt ställde ut sin konst under veckoslutet 27–28 juli.

Kvarnen i Kvarnberg visades lördagen den 10 augusti då Roland Johansson guidade.

En fältvandring till Ekebysjö ordnades den 11 augusti med Roland Johansson som

guide. Roland Johansson visade kvarnen m.m. för Björklinge PRO den 27 september.

Arbetet med vård och utveckling av Karlssongården och Ekeby by har fortsatt under året.

Det praktiska jobbet har liksom de senaste åren utförts av ett herrlag och ett damlag. Båda lagen har gjort stora praktiska insatser för att vårda byn, särskilt Karlssongården. Herrlaget har träffats en dag i veckan under en stor del av året, damlaget mera oregelbundet.

Försäljningen av hembygdsboken "Vi i Vänge" har fortsatt och priset är numera 100 kronor.

Fredagen den 8 november var det dags för den årliga soppkvällen för att tacka alla som under året varit aktiva i föreningen. Drygt 20 personer deltog. Efter förtäring visade Roland Johansson bilder och talade om Gustafsbergs porslinsfabrik och Kvarnberg i Vänge.

Föreningens hemsida är länkad till Sveriges hembygdsförbunds hemsida.

Fred Eriksson deltog i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds Vinterting.

Elsbeth Scholtes och Agneta Friestedt har deltagit i en arkivkurs arrangerad av Folkrörelsearkivet i Uppsala län.

Styrelsen

Västlands Hembygdsförening

Västlands Hembygdsförening bildades 1961. Antalet medlemmar under året var 141 personer. Styrelsen har under året haft 7 protokollförda möten.

På årsmötet den 18 mars underhöll Västlands spelmanslag, många medlemmar hade sökt sig till hembygdsgården denna söndagseftermiddag.

En musikkväll vid Rappbacken arrangerades den 31 maj i logen vid hembygdsgården med många spelmän och stor publik. Stefan Wallin hade ordnat en hemlig gäst som visade sig vara Daniel Hedman bosatt i Valparbo och spelar i Silverbasorkestern. Han presenterade musik från sin hembygd, Småland, som många av oss inte hade hört tidigare. En mycket trevlig folkmusikkväll fick vi uppleva.

Karlholmsdagen, som ersätter den tidigare Karlholms marknad, genomfördes den 1 juni med underhållning, guidning av bruket och försäljning av Karlholmsbröd. Idé- och utvecklingsgruppen ansvarade för arrangemanget och Hembygdsföreningen var medarrangör.

Nationaldagsfirandet vid Hembygdsgården den 6 juni blev även i år en fin högtid. Den började i Västlands kyrka med ekumenisk samling, musik av spelmanslaget, som även gick i täten och spelade i flaggparaden ner till Hembygdsgården. Högtidstalet hölls av hembygdsföreningens ordförande

Västlands Spelmanslag vid spelmansgudstjänsten i Västlands Kyrka vid den 35:e Rappkallestämman vid Västlands hembygdsgård.

Carl-Bertil Wallin. Strömsbergs folkdanslag medverkade med gamla och nya danser.

Söndagen den 11 augusti var det dags för den årliga Rappkallestämman, den 35:e sedan starten 1979, som i år gästades av ett 80 tal spelmän och närmare 300 besökare. Den inleddes som vanligt med gudstjänst i kyrkan. Sedan spelade spelmanslaget Rappkalles vals vid hans minnessten vid hembygdsgården. Därefter öppnades stämman med allspel, med Stefan Wallin som spelledare och spelning av grupper och enskilda spelmän. Buskspelet höll på långt in på eftermiddagen. Kaffe, hamburgare och korv serverades.

Söndagen den 13 oktober ordnades medlemslotteriet. Kaffe serverades och för underhållningen svarade enmansorkestern Bertil Adolfsson från Uppsala. Ett totalt värde på 3 500 kronor fördelades på sju vinster med en högsta vinst på 2 000 kronor

I ett samarbete med Västlands församling inbjöd vi den populära Folkmusikgruppen Silverbasorkestern att tillsammans med

hemmasonen Stefan Wallin och Per Gustaf Jernberg från Österbybruk underhålla oss i Församlingshemmet den 26 september.

Bagarstugan i Karlholm används flitigt och en ny styrelse har övertagit ansvaret och genomfört vissa förändringar som kommer att gagna verksamheten. Karlholmsbrödet är vida känt för sin goda smak. Det finns förslag på att hembygdsföreningen skall överta hela byggnaden på grund av att Tierps kommun omorganiserar vissa delar av det kommunägda Tierpsbyggen som övergår i ett fastighetsbolag. Vi väntar på ett förslag från fastighetsbolaget.

Skolmuseet i Karlholm är en annan pärla som är unik. Där är "Skolmagistern" Lennart Backman ansvarig och den som guidar besökare i museet.

Tierps kommun bidrog med totalt 10 000 kronor till årets verksamhet. Dessutom fick vi 10 000 kr till marknadsföring inom folkmusikprojektet.

Under 2013 hade hembygdsgården flera betalda uthyrningar och ett antal övriga arrangemang.

För en ideell förening är det oerhört viktigt att så många medlemmar som möjligt gör en arbetsinsats.

Syföreningen har i år liksom tidigare sytt och sålt lotter och genom detta bidragit till gårdens underhåll, vilket styrelsen är mycket tacksamma för.

Styrelsen

Wardsaetra och Gutasunds Hembygdsförening

Vid årsmötet i mars 2013 hade föreningen besök av en lokal biodlare som visade bilder och berättade om bin och biodling.

Traditionsenligt genomfördes i maj gökotta, Linnéstigsvandring och röjning runt runstenen på Lövängsvägen. Ett äppelträd, Gyllenkroks astrakan, planterades vid Norrtorpet som start för arbetet att ta till vara de trädgårdsväxter som ännu finns kvar på platsen vid det före detta torpet.

Då bibliotekets lokaler inte var färdigställda fick en extern kvarterslokal hyras till höstens tre föreläsningar. Följande föreläsningar genomfördes: Arne Sundberg berättade om Gottsundaområdets geologi, Benny Kullinger berättade bland annat om milstolpar och gamla vägar och skrivargruppen "Sunnersta i centrum" informerade om sitt arbete med kartläggning av torpplatser, handelsträdgårdar med mera.

På Kulturarvsdagen med rubriken "Människors mötesplatser" besöktes Lurbo tempel.

Under rubriken "Promenera mera" gjordes vårvandringar vid Resecentrum, i Kapellgärdesparken och i Valsätra-Malmaområdet. Under hösten besöktes Kunskapsträdgården i Ultuna och Genetiska trädgården men Håga-Kvarnboturen ställdes in på grund av regn.

Alla aktiviteter i föreningen är öppna för alla.

Styrelsen

I samband med att Älvkarleby kommun firade 150 år genomfördes dels notdragning, dels fiske av nejonögon med gamla redskap. Foto Britt-Marie Strand.

Älvkarleby hembygdsförening

Laxen har under århundradena varit starkt förknippad med bygden, så även nejonögat. Fångstmetoder, fångstredskap, fiskehistoria mm – ett kulturarv som gjorde att en ny kommitté, Fiskekommittén, bildades 2013. I samband med att Älvkarleby som kommun firade 150 år genomfördes dels notdragning, dels fiske av nejonögon med gamla redskap. Laxen lät sig inte fångas, men nejonögonen gick in i tinorna och såldes bastvis råa till köande nejonögsälskare.

Älvkarleby kommun 150 år var tema även för sommarutställningen. Skolbarn återgav med sina teckningar det man fått lära om ”hur det var förr”. För skolbarnen arrangerades även sportlovs- och julaktiviteter i form av pyssel och för deltagarna på Svenska kyrkans sommarkollo besök i föreningens byggnader.

Föreningen startade en studiecirkel, som kommundelsvis gör djupdykningar i ortens/byns historia.

Boken om Rotskär, en ö med intressant historia i Dalälvens utlopp, gavs ut.

Liksom tidigare år var hembygdsföreningen engagerad i ett antal återkommande aktiviteter – julfest, översyn av den unika midsommarstångens alla kronor och rams samt underhåll av byggnader, nationaldag, vandring runt älvkarlebyfallen, midsommarfirande, visning av hembygdsgården samt Byss-Callestämman.

Styrelsen

Östervåla Hembygdsförening

Som traditionen är, inleds året på Mårtsbogården med Ersmäss den 18 maj samt invigning av årets utställning "Ära vare Gud i höjden, detta har jag gjort i slöjden" och där fanns trä-, metall-, silver- och textilslöjd representerad från många decennier.

Nationaldagen inleddes med Trädgårdsdag där ortsbor och andra fick sälja plantor och övrigt som hör trädgården till. Barnen kunde bekanta sig med smådjur och hästar från Lagbo stall. Nationaldagstalare var Tomas Anderman. Denna dag arrangerades i samarbete med ÖIF och LRF.

Midsommaraftonen bjöd på ett strålande väder. Barnen fick åka i lövade skrindor med "poliserna" Kling och Klang köranades T-Ford i täten från torget i Östervåla till Mårtsbogården och där möttes de av Prussiluskan på cykel. Pippi och Prussiluskan ledde sedan dansen runt midsommarstången.

Även bluesmusik uppskattas på hembygdsgården. Buttleneck John från Lit i Jämtland gästade oss en kväll i augusti.

Mårtsbogården gästades även i år av Norabella Teatersällskap som framförde Bishop Hill-spelet, en utvandrarhistoria från 1840-50 talet.

Året avslutas alltid med julgröt söndagen före jul. 65 personer inmundigade risgrynsgröt, smörgås, kaffe och pepparkakor. Mattias Landén läste julevangeliet på Vålamål och vi sjöng julsånger tillsammans.

Anette Jerresand, ordförande